



Dr. Kolláth György

A címbeli sport a teljes testkultúra, mindenfajta megkülönböztetés és rangsorolás nélkül. A törvénykezés pedig kettős értelmű, mert jogalkotást és jogszolgáltatást egyaránt jelent.

Írásom három részből áll. Elsőként az alkotmányos jelentőségű összefüggésekről szól, amelyek a sportbeli törvénykezést évtizedekre meghatározhatják. Másodikként néhány olyan konkrétabb fejleményt, sportszakmai igényt ismertetek, amelyekkel a sport jogi háttere jobbá tehető. Harmadikként egy új törvénytervezet szemléltetheti, hogy milyen módon, miféle szakmai karakterrel lehet a sportrendezvényeket (a sport-közállapotokat is ?!) biztonságosabbá tenni. A szemléltetés talán jelzi: a sport tartós rendezetlenségei (pl. kül- és belföldiek státuszviszonyai, doppingolás, adóssághalmaz, sportszerződések, jogharmonizáció, a nonprofit-törvény adaptálása és így tovább) igényesen, gyökeresen igenis kezelhetők.

A törvénykezés átfogó kérdései

1. Ma sem elég széles körben nyilvánvaló kiindulópont az, hogy a magyar Alkotmányban szerepel a rendszeres testedzés biztosításához fűződő emberi jog (70/D. §. (2) bek.). Ez olyan emberi jog, amely egyrészt humanitárius természetű, másrészt kollektíven is gyakorolható. Az ilyenfajta jogoknál az államnak, más közjogi szervezeteknek (pl. a helyi önkormányzatoknak is) aktív cselekvése, szervező, szolgáltató, szükségkielégítő, szabályozó lépése kell a jog valóra váltása érdekében, azaz ezek passzivitása, elhárító magatartása nem helyénvaló. A közösségi típusú jogok lényege pedig az, hogy nemcsak az egyén élhet lehetőségeivel, hanem az egyén által létrehozott közösségek, civilszervezetek is, s ezek közérdekű tevékenységét támogatásban illik részesíteni. E jogok tehát egyfajta közös érdekeltiséget, partnerséget is feltételeznek állam és polgára között. Tudjuk, a jog „lelke” a garancia, tehát a sportoláshoz fűződő jog semmit nem ér, ha az felszínes deklaráció csupán. Olyan törvényekre (vagyis nem pusztán egy kétségbeesett sporttörvényre) van szükség tehát, amely előmozdítja az emberi jogok érvényesülését, összehozza azok feltételeit, szavatolja, hogy ne csak járjon valami a sportolóknak, a testedzőknek, hanem jusson is számukra valós esély. Tény, hogy itt államcél is van, tehát nem függetleníthetjük magunkat attól, amit az ország, a város, a klub megengedhet magának. Ezt azonban felmérni, döntésre ajánlani, a többi azonos súlyú ügygel korrektül összemérni kell, nem pedig egyszeri törvényhozási letudással a sorsára hagyni. A sportolási jog alkotmányos megvalósulásában kb. kétszer akkora az előttünk álló, mint az eddig megtett út.

2. Alkotmányos alapigazság, hogy a demokratikus, többelvű jogállam bizonyos elveket és értékeket törvényeiben és gyakorlati cselekvésében is tisztel. Ilyen elv, hogy a valóságos gazda az adófizető és választópolgár, tőle függ, általa működik az intézményrendszer, az okos hatalom az ő kegyét keresi. Az ilyen jogállamban az egyénnek - alkotmányból eredően - minden szabad, ami nem tilos; ám éppen ennek érdekében a közhatóságoknak csak az szabad, amire felhatalmazásuk van. Szabályozni így nem akármit és nem is akárhogyan lehet. Nem azt kell rendezni, hogy a polgár sportegyesületében miként él jogaival; ez őrá tartozik. Azt kell törvényben megjeleníteni, amit egy másik polgár vagy a köz érdekében tiltani, korlátozni szükséges. Az ilyen politikai szisztéma törvényei arra is valók, hogy megállapítsák a közhatóságok, az állami, az önkormányzati szervezetek feladatait, kapcsolatát, működésük biztosítékait, s mindezek finanszírozását. Nagy kár, hogy a sporttal kapcsolatos jogszabályok ezt az eszményt még ritkán és kevésbé teljesítik. Való igaz tehát, hogy a sport számottevő része nem igényel és nem is tűr el ötlepszerű, erőszakolt jogi szabályozást.

Cím
Sport és törvénykezés

Dátum
2005.03.10.



Dr. Kolláth György

Törvénykezni e téren zömmel azért kell, hogy az alkotmányos jogok megvalósulhassanak, az érdekeltek szereposztása, felelőssége tiszta legyen, egyes szabályszegések pedig a jog eszközeivel is utolérhetőek legyenek. Ez a szabályozás így számol azzal, hogy ugyan nem mindenki fogja betartani a törvényt, azonban a törvény nyomán a jogsértő legalább akkora kockázatot viseljen, mint az, akivel szemben jogsértését elkövette, s a jogvita végső soron bíróságnál kössön ki. Fontos, hogy a törvény ilyenkor a gyengébb felet oltalmazza-e vagy - a rossz, illetve a hiányzó törvény - voltaképp a jogsértőt bátorítja. A jogállam ugyanakkor tiszteli a kompetenciákat; nincsen például az MLSZ-nek alárendelve az önkormányzati sportlétesítmény, s annak igazgatója, mi nézők sem vagyunk alárendeltjei a köztestület hatalmának, de mindenki alárendeltje egy korrekt törvénynek. Ezért kell a sportot törvényben (is) szabályozni.

3. Ma a törvénykezési hibák kisebbik része konkrét norma-hiba. A nagyobbik részt a háttér rendezetlensége, tisztázatlansága, megalapozatlansága adja. Rövid felsorolás szól arról, hogy mivel kell rendelkeznie minden tisztességes törvénynek: előzetes társadalmi hatásvizsgálattal és makrogazdasági számvetéssel, költség-haszon egyenleggel; világos szabályozási koncepcióval, melyben a törvénybe és a programokba illő részek elválnak egymástól, de egymást kiegészítik, támogatják; a feltételek, a garanciák hozzárendelésével, főként ami az anyagjaktól illeti; korszerű, független erők bekapcsolásával történő monitorizálással, azaz annak korrekt rögzítésével, hogy mi teljesült és teljesülhet a célokból, s hol van szükség változtatásokra. A jog törvényszerűségeinél erősebb parancsa az ésszerűségnek az, hogy szakmai törvényeket érdemben, koncepcionálisan is végig kell tárgyalni a szakmával. Modellezni pedig úgy érdemes, hogy annak egyszerű, takarékos, hatékony működése előrelátható, szavatolható legyen. A hazai gyakorlat - sajnos a sporté is - e követelményeket egyelőre az ötven százalékosnál is kisebb eredményességgel érvényesíti.

4. Hagyományosan a törvénykezés szó igazságszolgáltatást is jelöl. Közismert, hogy az Alkotmánybíróság előtt van indítvány pl. a sporttörvény köztestületi megoldásának megsemmisítésére. Korai lenne az esélyekről nyilatkozni. Két elv azonban ide tartozik: a már jelzett demokratikus jogállamban nem a közigazgatás tartja rajta kezét és szemét a (civil) társadalmon, hanem fordítva; továbbá a köztestület nem előléptetett civil közösség (főhadnagyból lett százados), hanem közfeladatok felelős megvalósítója. A sporttörvényben mintha ezek az elvek megfordulnának, elkenődnének. Talán még ez évben várhatók a taláros testület döntései. Nem kell viszont feltétlenül hónapokat, éveket várni arra, hogy sporttárgyú perek, esetleg eleve próbaperek legyenek. Egy piacgazdaságban, ahol a pénz számít, ez természetes és szükségszerű, aminek további nyomatékot az ad, hogy a sporttörvény - igen nagy pozitívumként, előrelépésként - széles ösvényt nyitott a sporttárgyú közigazgatási felülvizsgálatokra. Rövidesen megköveteli az élet, hogy ne csak költséges, időigényes pereskedésre legyen mód és szükség, hanem permegelőző, perszűrő, egyeztető formák is létezzenek.

Előretekintés 1997-re és 1998-ra

Mondataim - sajnos - éppen olyan ambivalensek, mint amilyenek a kilátásaink. A jövő évi választásokig a múlt évi sporttörvények érdemibb módosítására, kiegészítésére, kifoltozására már nincs idő és mód; ezt legfeljebb alkotmánybírósági döntés „ütemezheti át”. Kapkodni mégsem kell, mivel kínzó kérdések nem kodifikálhatók, hanem csak azok megalapozott, összerendezett, joggal kezelhető válasza szerkeszthető paragrafusba. Ilyenek egyelőre nincsenek. Ebből következik, hogy nincs fontosabb feladata a sportfőhatóságoknak, mint haladéktalanul elindítani egy olyan monitorizálást, amely gyűjti, elemzi, értékeli, egyeztet a tapasztalatokat, előkészíti azok hasznosítását. Ha az új sportkoncepció figyelmen kívül hagyja az erről szóló 1993. évi példás parlamenti határozatot és adós marad az említett széles körű merítéssel, önmagát ítéli bukásra. Számolni kell azzal is, hogy már készülnek a parlamenti pártok programjai, amelyekben a sport jelen lesz. Nem mindegy, hogyan. A jövő évi költségvetés sport-vonatkozásai kapcsán



Dr. Kolláth György

érdemes két önkormányzati elemre utalni. Egyrészt arra, hogy a sportpénzek elkülönítése az önkormányzati büdzsétől nem realitás, közbülső változatokon érdemes gondolkodni. Másrészt az önkormányzatiság súlyos jogi adóssága, hogy hiába garanciális törvényi előírás, gyakran nem rendelik hozzá a törvényben előírt önkormányzati kötelezettségekhez azok egyidejű finanszírozását. A többi sport-érdekű várakozás még erősen cseppfolyós. Nem tudni, hogy pl. lesz-e legalább tervezeti szintű új alkotmány-szöveg, s abban változatlanul emberi jog a sportoláshoz. Nem látni még, hogy mi fog történni az adóssághegyekkel, s főleg hogyan lehet azok újratemelődését megakadályozni. Előbb-utóbb az Állami Számvevőszék ellenőrizheti a sportingatlanok tulajdonba adási ügyeinek mozgását (avagy inkább állását). Reményteljes viszont hogy, a nonprofit-törvény ősszel várható elfogadása tartós, tervezhető, kiszámolható, ösztönző kedvezményeket, megtakarításokat adhat az erre kész szervezeteknek. Hozzá kell látni a sportegyesületekben is az alapszabályok ennek megfelelő átdolgozásához.

Törvényt készítünk elő a sportesemények biztonságáról

Kicsit modellértékű ez a tervezet, mert megpróbálja a sporttörvény réseit betömni, s a jogállam követelményeit a biztonság szempontjából megjeleníteni. Lényegét három cél adja: védjük ez által is a sport értékeit, szavatoljuk az ember jogát a biztonsághoz és teljesítsük nemzetközi kötelezettségvállalásunkat. Ez a törvény nem elsősorban a nézőtéri vandálokról avagy nekik szól, hanem biztonságos sportélményekkel kívánja visszacsalogatni a lelátókra a nézőket, a családokat. Senki nem mondhatja, hogy a törvény után sohasem és seholsem lesz rendbontás. De azt reméljük, hogyha mégis lesz, akkor annak vétkeseit sokak érdeke és kötelessége lesz megtalálni, megbüntetni, kártérítéssel is sújtani, szükség esetén a stadionokból kitiltani, tőlük a jóérzésű szurkolókat megvédeni. Európai szellemű törvény készül abban az értelemben, hogy korszerű megoldások révén érjük el azt, ami civilizált helyeken már működik. Ezek elemeit építettük be ugyanis a hazai törvénytervezetbe. Persze tudjuk: e törvény nem vagy csak alig kezeli azt a stresszt, feszültséget, ellumpenesedést, amely sokszor oka és következménye a randalírozásnak. Preventív törvényt szeretnénk készíteni, mely azáltal előzi meg a bajt, hogy tisztázza az érdekeltek jogát, kötelességét, kapcsolatát, felelősségét és az együttműködés biztosítékait. Látjuk, hogy tömegek vannak jelen sportrendezvényeken, mégis bizonytalan, hogy mit lehet oda bevinni, kit nem szabad beengedni vagy kit kell onnan eltávolítani, sőt tudunk-e egyáltalán az életben mindenütt másutt honos törvényeknek a sportban is érvényt szerezni? Olyan szerződési kapcsolatok vannak itt, amelyeket a jognak támogatnia kell, s ez a támogatás kötelező elemek beiktatását is szükségessé teszi. A jövőben kijelölt biztonsági felelős ügyel a rendre, vele a közhatóságok, közszolgáltatók együttműködnek, az egyes sportesemények várható biztonsági kockázatuk alapján nyernek besorolást. A törvény a külföldi vendégszurkolók részvételére is gondol. Differenciált szabályozás lesz nemcsak a százféle sportág, hanem a sportesemények „súlya” tekintetében is; a két végpontot egy futball-kupadöntő vagy egy ingyenes, családias műúszóverseny jelentheti. Gondunk lesz a biztosítékokra is, s ezért olyan független szakértői testület kontrollálná a rendezvények biztonságát, amelyik nem a vétkeseket mentegetné, hanem orvosolná a bajt, s szorgalmazná annak valós megelőzését. Ez a szakértői testület - a felek önkéntes alávetése alapján - permegelőző funkciót is betöltene.

Két parlamenti képviselő elszánt abban, hogy novemberben az önálló törvényjavaslatot benyújtja a Háznak, s talán így 1998. tavaszára meglesz a törvény. Így talán e törvény először a jövő augusztusi atlétikai EB-n vizsgázzik; már hogyha meglesz a törvény és lesz EB is.